

TRACTATUS II. DE MATRIMONIO.

Post emensa jam & expensa Sponsalia, eeu viam, nunc ipsum Matrimonium, velut terminum, attingo. Verum, ne sequor à quoquam concipiatur opinio, si, materiâ sic exigente, in hoc & seq. tractatu nonnunquam inspergantur aliqua, quæ modestos cæteroque oculos aut aures offendunt, exemplò Caramuelis in *Theologia fundament. n.* 1169. ab initio statim præmonéo, hæc aliâ intentione scripta vel scribenda non esse, quàm ut studiosi Sacrorum Canonum seu lectores seu auditores ea, quæ circa secretiora Matrimonii Jura tam in publicis Confistoriis quàm in conscientiarum tribunalibus scire necessum est, antea discant, quàm ignorantes aut dubitantes in hoc puncto docere velint. Quam intentionem haud dubiè commendabunt omnes, qui casus & causas Matrimoniales vel audire vel resolvere obligantur. Vid. Caramuel. *d. l.*

CAPUT I.

De Natura, Varietate, & Origine Matrimonii.

In termino itaque constitutus, Matrimonium primò mox obtutu quoad naturam, varietatem, & originem suam contemplan.

SECTIO I.

De Natura Matrimonii.

SUMMARI A.

1. <i>Etymologia Matrimonii.</i> 2. & seqq. <i>Synonymia.</i> 6. <i>Definitio illius in ratione contractus accepti.</i> 7. & seqq. <i>Explicatio.</i> 10. <i>Alia definitio, quod sit legitima conventio.</i> 11. & seqq. <i>Qua mas & femina sibi invicem tradunt jus in corpora.</i> 17. <i>Et ad individuam vitam consuetudinem obligantur.</i> 17. & seqq. <i>Illorum fundamenta, qui docent, rationem contractus posse separari à ratione Sacramenti inter fideles.</i>	19. & seqq. <i>Fundamenta contraria.</i> 22. & seqq. <i>Priora infringuntur.</i> 25. <i>Plerumque à contrahentibus utraque ratio conjungitur.</i> 26. <i>Matrimonium in ratione Sacramenti definitur.</i> 27. <i>Est signum sensibile.</i> 28. <i>Quò mari & femina.</i> 29. & seq. <i>Conferitur gratia.</i> 31. & seq. <i>Non est Sacramentum permanens sed transiens.</i> 33. <i>Describitur simul in ratione contractus & Sacramenti.</i>

§. I.

De Etymologia Matrimonii.

Matrimonium Etymologiam non sumit à patre, sed magis à matre; non quia mater est patre præstantior, sed quia matris onus & munus in procreatione liberorum, cujus gratiâ Matrimonium nascitur institutum, est gravius, dum, ut loquitur Gregorius IX. in *cap. ult. de Convers. infidel.* infans magis indiget maternò solatio quàm paternò; matricque ante partum onerosus, dolorosus in partu, post partum laboriosus est.

Dicitur

De Matrimonio, quatenus accipitur pro contractu.

- ² Dicitur aliàs *conjugium*, à conjunctione non tam corporum quàm animorum, juxta textum D. Ambrosii in *cap. cum initiatur s. XXVII. q. 2. ibi: cum initiatur conjugium, conjugii nomen adsciscitur. Non enim defloratio virginittatis facit conjugium, sed pactio conjugalis. Denique, cum jungitur puella, conjugium est, non cum viri admisione cognoscitur.*
- ³ Dicitur etiam *consortium* à communicacione & communione ejusdem sortis & conditionis: eò quòd conjuges bonorum & juri-

um inter se consortes sint *I. nuptia 1. ff. de R. N.*

Dicitur præterea *convitium*, vel, quod crebrius est, *nuptia*, à nubendo vel obnubendo, quòd olim fœmine in solennitate Matrimoniali pudoris causâ velamine sine coopertæ *cap. fœmine 7. cap. nec illud 8. XXX. q. 1.* Quamquàm per nuptias ordinariè non tam contractus quàm festivitas & pompa nuptialis designetur, ut notat P. Engel *h. r. §. 1. n. 8.*

§. II.

De Matrimonio, quatenus accipitur pro Contractu.

- ⁶ **M**atrimonium potest accipi vel pro contractu, vel pro Sacramento. Pro contractu acceptum definitur in *cap. illud 11. de Presumption. §. 6. nuptia 1. Inst. de Patria pot.* quòd sit conjunctio maris & feminae, individuum vitæ consuetudinem continentis. Quæ definitio quorundam centuram patitur ex eo, quòd conjunctio, sive accipiat pro conjunctione animorum, sive pro conjunctione corporum, sive pro vinculo consequenti, non sit ipsum Matrimonium, sed illius effectus. Sitamen eandem, eeu legalem, utroque Jure probatam, defendere lubear, dicendum erit, ly *conjunctionem* non accipi effectivè, sed efficienter aut virtualiter, quatenus Matrimonium est actus, quò conjunctio maris & feminae inducitur. Nihilominus majoris claritatis gratiâ paululum immutari potest memorata definitio, & dicitur, quòd Matrimonium sit legitima conventio, quâ mas & femina sibi invicem tradunt jus in corpora, & ad individuam vitæ consuetudinem obligantur.
- ¹⁰ Dixi I. *legitima conventio*; quibus vocabulis exprimitur convenientia Matrimonii cum Sponsalibus: est enim Matrimonium, non minus quàm Sponsalia, species conventionis, ac contractus consensualis, nominatus, bilateralis, bonæ fidei &c. de quo repetendum ex *rr. l. cap. 1. num. 13. & seqq.*
- ¹¹ Dixi II. *quâ mas & femina sibi invicem tradunt jus in corpora.* In quibus terminis continetur differentia Matrimonii à Sponsalibus, dum in Sponsalibus nulla intervenit corporum traditio, sed tantum jus ad traditionem corporum confertur. Et quamvis Pontius de *Matrim. lib. 1. cap. 18. à n. 7.* contenderit, traditionem juris in corpora non esse de substantia Matrimonii: eò quòd conjugium inter Beatissimam Virginem & Virgineum ejus Sponsum S. Josephum fuerit verum & essentialè, nec tamen accesserit traditio corporum; quòd ve in sententia multum probabilis, quam etiam nos infra defendemus, Matrimonium possit contrahi sub conditione servandi castitatem. At tamen cum Covarruv. *p. 2. de Sponsalib. cap. 3. pr. n. 1. & pluribus*, quos laudat & sequitur P. Wessner, *h. r. n. 131.* traditio corporum quoad proprietatem, & jus radicale exigendi usum corporis, in or-
- ¹⁵ dine ad generationem humanam, pro substantiali debet agnosci: nam, Apostolo teste *1. ad Corinth. 7. v. 3. & 4. mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir: similiter autem & vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier;* quòd sanè verificari non potest, nisi per contractum matrimonialem jus radicale & proprietatis in corpora conjugum ad usum generationis conferretur. Id, quòd etiam accidit in Matrimonio B. Virginis cum S. Josepho, nec non in Matrimonio, sub conditione servandæ castitatis contractò, dum utrobique intervenit traditio corporum cum jure radicali ad usum, veluti pluribus infra declarabitur.
- ¹⁶ Dixi III. *& ad individuam vitam consuetudinem obligantur*; id est, ut explicat Sanchez *lib. 2. disp. 1. n. 8.* ad perseverantiam & vitam indissolubilem obstringuntur. Nam, ut Incarnata Veritas apud D. Martham *cap. 19.* pronuntiavit: *dimittet homo patrem & matrem, & adheret uxori suæ; & quoad DEUS conjunxit, homo non sceret;* & per Apostolum *1. ad Corinth. 7. mulier alligata est legi, quanto tempore vir ejus vivit. Legatur textus in cap. un. de Voto & Retired. in 6.*
- Hic autem disceptatio non parvi momenti instituitur: possitne Matrimonium inter fideles in sola ratione contractus iniri, sine ratione Sacramenti?
- Ratio affirmandi est I. quia de Jure Naturali valet Matrimonium in ratione solius contractus; de Jure autem Divino ratio Sacramenti contractui fuit superaddita; non ad valorem, sed tantum ad majorem efficaciam & virtutem Matrimonii: sicut ergo Matrimonium ante institutionem Christi valet in ratione solius contractus; sic adhuc valet. II. quia, ut constat ex Concilio Florentino in *decreto unionis §. quinto* omnia Sacramenta tribus perficiuntur, *rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & personâ ministrî conferentis Sacramentum cum intentione faciendi, quòd fuit Ecclesia.* Ergo, si desit intentio Ministrî, Sacramentum non perficitur. Atqui, si fideles intendant Matrimonium inire in ratione solius contractus, desit intentio conficiendi Sacramentum. Ergo &c. III. quia conditiones de facto, aut Jure impossibiles non obstant valori conjugii *ex cap. ult. de Condition. apposit.*

F

appos. Ergo etiam non obstat conditio, excludens Sacramentum Sacramenti. Sic Pontius de *Matrim.* lib. 1. cap. 9. n. 3. b. e. Gobat Theol. Sacram. tr. 10. n. 229. König ad h. t. n. 84.

19 Ratio negandi est I. quia, ut constat ex Concilio Oecumenico, cit. Florentino in §. quinto & §. septimum ac Tridentino sess. 24. de Sacram. Matrim. can. 1. nec non cap. quanto 7. de Divori. Matrimonium, inter fideles contractum, est verum ac propriè dictum Sacramentum. Ergo inter fideles non datur Matrimonium, quod rationem Sacramenti non habet; sicuti non datur Baptismus, qui ratione Sacramenti caret.

20 II. quia, ex quo Christus Dominus Matrimonium elevavit ad dignitatem Sacramenti, debent fideles illud contrahere cum intentione conficiendi Sacramentum: nec enim fidelibus permiffum est, more Gentilium & Ethnicorum Matrimonium inire, sed illud more Christianorum pangere, & institutioni Christi se conformare teneatur.

21 III. quia Matrimonium, quod ab Ecclesia non agnoscitur, non est Matrimonium, ut patet ex Matrimonio clandestino. Sed Matrimonium, cui deest ratio Sacramenti, non agnoscitur ab Ecclesia; quemadmodum non agnoscitur aut sola ablutio in Baptismo, aut sola absolutio & confessio in Pœnitentia, si deest ratio Sacramenti. Ergo &c. Hunc in modum discurreunt Sanchez de *Matrim.* lib. 2. disp. 10. n. 6. Layman *Theol. Moral.* lib. 5. tr. 10. p. 2. cap. 2. n. 2. P. Pitings. ad h. t. n. 74. P. Wiestner ib. n. 161. & plerique antiquiores.

22 Cum ultimis mea sensa communicaturus & ad I. rationem affirmandi, de Jure Natura-

§. III.

De Matrimonio, quatenus est Sacramentum.

26 **M**atrimonium, in ratione Sacramenti acceptum, est signum sensibile, quod mari & feminae, per mutuam corporum traditionem inter se conjunctis, confertur gratia, ad obligationes, & onera connexa facilius perferenda.

27 Dixi I. signum sensibile; quia phrasi Matrimonium convenit cum reliquis Sacramentis, quæ ad sui valorem symbolum externum desiderant, ut dictum in *tract. 1. de Pers. Reb. & Jur. Eccles.* p. 2. cap. 1. n. 42.

28 Dixi II. quod mari & femina &c. cum enim mas & femina Matrimoniali vinculo inter se copulentur, gratiam Sacramentalem recipiunt, si ritè fuerint dispositi, nec obicem per reatum conscientia poverint.

29 Dixi III. confertur gratia &c. de qua Trid. Concil. in sess. 24. in doctrina de Sacram. Matrim. sic loquitur: gratiam verò, quæ naturalem illum amorem perficeret, & indissolubilem unitatem confirmaret, conjugesque sanctificaret, ipse Christus, venerabilium Sacramentorum institutor, atque perfectior, sua nobis passione promeruit.

30 Quod Paulus Apostolus innuit, dicens: viri diligite uxores vestras, sicut Christus dilexit Eccle-

li & Divino valere Matrimonium sine Sacramento, sed tantum inter Ethnicos aut infideles, non autem inter fideles & Christianos. Est enim ratio Sacramenti, Matrimonium fidelem inseparabiliter superaddita pro illius valore; nec consideratur Matrimonium, quod dignitate Sacramenti destitutum est ex *num. 21.* sicuti non consideratur Sacramentum, quod præviam rationem contractus non habet. Ad II. r. concedendò totum, si deficiat intentio, conficiendi Sacramentum, illud non conficiatur; at hoc ipso non perficitur Matrimonium, quod, ex Divina ordinatione, non tantum est contractus, sed etiam Sacramentum; nec ex dictis, in consideratione Canonica vel Theologica pro tali reputatur, si rationem Sacramenti non habeat adjuncam.

Ad III. r. negandò conseq. Quantumvis enim conditiones turpes, aut impossibiles, quæ non repugnant substantiæ Matrimonii, habeantur pro non-adjecis; conditiones tamen, quæ repugnant substantiæ Matrimonii, illud vitiant & irritum reddunt, juxta *cit. cap. ult.* Sed conditio, quæ excludit rationem Sacramenti, est contra substantiam Matrimonii, cum adverteretur bono Sacramenti. Ergo Matrimonium vitiat, & irritum reddit.

Interim communiter apud Authores, tum nostros, tum Adversarios, est receptum, Matrimonium censei contractum in ratione Sacramenti, tamen contrahentes explicitam illius intentionem non habuerint: sufficit enim ipentio implicita, quatenus contrahentes intendunt facere, quod facit Ecclesia, quæ Matrimonium vult esse Sacramentum.

31 *sam, & seipsum tradidit pro ea, max subjungens: Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in Christo, & in Ecclesia.*

Num verò Matrimonium sit Sacramentum, non tantum in fieri & transeunte, quando contrahitur, sed etiam in facto esse & permanente, adinstar Eucharistiæ? Inter litigantes hæret. Sanchez *lib. 2. disp. 5. n. 7.* Layman *Theol. Moral.* lib. 5. tr. 10. p. 2. cap. 2. n. 4. existimant, quòd sic: quia videlicet significatio Matrimonii, quæ resultat ex Sacramentum, verificatur pro tota conjugum vita; adeoque Sacramentum non videtur esse transiens, sed permanens. Bosco de *Matrim. disp. 11. sess. 4. concl. 3. n. 132.* Clericat. de *Sacram. Matr. dec. 4. n. 6. & 7.* P. Wiestner *h. t. num. 163.* cum Coninck & Palao; ibidem citatis, putat quòd non: quia Sacramentum ex Divina institutione est signum prædicum gratiæ, suscipientem ex opere operato sanctificans; conjugibus autem post Matrimonium jam contractum in illius usu vel continuatione gratiam sanctificantem aut illius augmentum ex opere operato conferri, communissimè negatur. Textus in *cap. connubia 4. XXXII. q. 2.* Quòd-

33 Quòd si Matrimonium, pro contractu & Sacramento simul acceptum, unica definitione libeat explicare, hoc vel simili modo describi potest; quòd fit contractus facer, quòd mari & feminae, per mutuam corpo-

rum traditionem ad individua vitæ consuetudinem obligatis, unica spiritualis confertur. Alia definitio extat apud Clericum de *Sacramento Matrimonii definitione 41. num. 1.*

SECTIO II.

De Varietate Matrimonii.

SUMMARI A.

34. Matrimonium aliud legitimum. 35. Aliud Christianum. 36. & seqq. Explicatur cap. gaudemus 8. de Divori. 40. & seqq. Matrimonium, a fidele cum infideli ex dispensatione contractum, non est Sacramentum. 43. & seqq. Efficitur Sacramentum, quando interque infidelis convertitur ad fidem. 48. Matrimonium aliud ratum. 49. & seqq. Aliud consummatum. 53. Ostenditur, quid intersit, intelligere Matrimonium consummatum. 54. & seqq. Rationes afferentium, Matrimonium

per copulam violentam consummari. 56. & seqq. Rationes negantium. 60. & seqq. Anteriores rationes resolluntur. 62. & seqq. Copula, præcedens Matrimonium, non facit, ut habeatur pro consummato. 65. Matrimonium aliud verum. 66. Aliud putativum. 67. Aliud præsumptum. 68. Illius exemplum de Fore antiquiori. 69. Et de Fore noviori. 70. Matrimonium aliud canonicum. 71. Aliud politicum. 72. & seqq. Hujus exemplum in Matrimonio ad morganaticam.

§. I.

Prima Matrimonii divisio.

34 **M**atrimonium dividitur I. in Legitimum & Christianum. Legitimum voco, quòd præcisè juxta Naturales & Civiles Leges ab infidelibus absque ratione & dignitate Sacramenti contrahitur; quòd pertinet textus in *cap. ult. §. item illud XXXIII. q. 1. cap. quanto 7. de Divori. Christianum* dico, quòd inter Christianos secundum institutionem Christi Domini cum ratione & dignitate Sacramenti contrahitur.

35 Nec obloquitur huic divisioni textus in *cap. gaudemus 8. d. 1.* ubi statuitur, Sacramentum conjugii apud fideles & infideles existere; atque adeò inquit, etiam infidelium Matrimonium ratione Sacramenti non carere. Si quidem hæc locutio tantum est impropria, & Sacramenti existentiam apud infideles vel solum probat quoad effectus naturales & civiles; vel solum inquit remotè & fundamentaliter, non autem proximè & formaliter.

36 Nec enim Sacramentum Matrimonii potest antecedere baptismum, qui in *cap. ult. de Presbytero non baptiz. cap. per cathochismum 2. de Cognat. Spirit. in 6. fundamentum & Janua Sacramentorum* appellatur: nec etiam Matrimonium potest exercitè continere significationem Sacramentalem, tum conjunctionis Christi cum anima fidele, tum conjunctionis Christi cum Ecclesia, si tantum conjugat infideles, extra gratiæ statum & gremium Ecclesie constitutos. Hic tamen

37 Queritur I. si tunc Matrimonium, quòd fidelis cum infideli contrahit ex dispensatione Pontificia, Sacramentum, saltem ex parte fidelis? Ansam quærendi suppeditat textus Apostoli 1. ad Corinth. 7. ibi: sanctificatus est vir infidelis per mulierem fidelem, & sanctificata est mulier infidelis per virum fidelem. Sed

Respondendum est negativè. Sanchez *d. lib. 2. disp. 8. num. 2.* Gutierrez de *Matrim. cap. 42. num. 4.* Wiestner *h. t. n. 163.* contra Bosco *sess. 1. concl. 5. n. 263.* Ratio est: quia Sacramentum non minus est unum & individuum, quam contractus: ideòque, sicut contractus non potest afficere partem unam, quin afficiat alteram; sic etiam Sacramentum. Atqui Sacramentum ex n. 38. non potest afficere partem infidelem, cui Janua Sacramentorum est oclusa. Ergo nec partem fidelem.

Ad textum Apostoli r. per sanctificationem ibidem non intelligi matrimoniam, sed baptismalem: ut potè cum sermo fiat de conjugè infideli, per baptismi susceptionem ad fidem converso; nec tamen sanctificationem illam pro Sacramentali, quæ ex dictis in infidelem caderenequit, reputari.

Queritur II. transeant Matrimonium infidelium ad rationem & dignitatem Sacramenti, quando uterque conjux infidelis per baptismum ad fidem convertitur? Negant absolute Pontius de *Matrim. lib. 1. cap. 9. n. 8.* Bosco *cit. sess. 4. concl. 6. per rot. Ledesma, Valquez, & plures, quos refert & sequitur P. Wiestner h. t. n. 167.* Affirmant absolute Sanchez *d. l. disp. 9. num. 5.* Gutierrez *d. c. 42. n. 5.* & alii apud ipsos; in quorum sententiam cum Bellarmino & Layman. *Theol. Mor. cit. lib. 5. tr. 10. p. 2. cap. 3. n. 6.* concedo, si conjuges de novo habeant intentionem, Matrimonium prius contractum non alterè renovandi, quam inter fideles celebrari solent. Ratio est: quia tunc verum est dicere, quòd sit Matrimonium Christianum; neque deest aliquid, quòd dignitatem Sacramenti impediat; neque præsumendum est de Divina Clementia, quòd conjugibus infidelibus, ad fi-

dem Christianam convertis gratiam Sacramentalem neget.

- 46 Oppones: Matrimonium infidelium non fuit Sacramentum pro tempore infidelitatis. Ergo nec Sacramentum est pro tempore fidelitatis: nam Sacramentum tunc perficitur, quando celebratur contractus.
- 47 negandò conseq. Ad illius probationem dico, Sacramentum quidem perfici, quando celebratur contractus à personis habili-

bus, seu Christianis; non autem quando celebratur à personis inhabilibus, seu infidelibus: tunc enim ab eo tempore, quò Matrimonium, antehac legitimum, incipit esse Christianum, nempe à baptismo Sacramenti dignitas accedit, si conjuges, ut dictum in n. 44. habeant intentionem, Matrimonium more Christianorum innovandi. Plures oppositiones novissimè posuit, & resolvit Clariss. P. Kugler de *Matrim.* p. 1. q. 7. à n. 406.

§. II.

De Matrimonio Rato & Consummato.

- 48 **M**atrimonium dividitur II. in ratum & consummatum. *Ratum* nuncupatur, quod contractum est, inter fideles per solum consensum, absque commixtione carnali per *cap. quanto 7. Divort.* Idque verum Matrimonium esse, colligitur ex ipso Jure Civili in *l. nuptias 30. ff. de R. l. ibi: nuptias non concubitus sed consensus facit. Consummatum* appellatur, cui accessit copula carnalis, sufficiens ad generationem humanam, & faciens, ut conjuges per commixtionem seminis efficiantur una caro.
- 49 Ad consummationem itaque Matrimonii non sufficiunt tactus, oscula, vel etiam pollutio extra vas naturale per *cap. extraordinaria 11. XXX. q. 3.* cum per similes actus nec procuratur generatio, nec conjuges una caro efficiantur. Bosco de *Matrim. disp. 11. n. 355.* Nec etiam ex eadem ratione sufficit penetratio vas muliebris, nisi seminis effusio consequatur per textum in *cap. Lex Divina 18. XXXII. q. 2. cap. verum 2. de Convers. conjugat.* Sanchez lib. 2. *disp. 21. n. 5.* Bosco *cit. l. n. 358.* Clericat. de *Sacram. Matrim. dec. 7. n. 8.*
- 50 Imò, licet quàmplurimi non requirant mulieris seminationem, eandem tamen satis probabiliter, citatis S. Thoma, S. Bonaventura, & aliis requirit Sanchez *cit. l. n. 11.* & Bosco *n. 326.* nam generationem hominis absque concursu utriusque seminis perfici non posse, cum multis aliis solidè demonstrat totius status Ecclesiastici Proto - Medicus Generalis Paulus Zacchias *Quaest. Medico. Legal. lib. 7. tit. 3. q. 1. à num. 17.* Licet, an femina semen in coitu emisit, vel ideo tam facile nequeat consistere, quòd illud extra vas genitale rarius effluere soleat, ut docet idem Zacchias *d. tit. 3. q. 6. n. 11.* Ut propterea Gobat *Theol. Sacram. tr. 9. n. 391.* Confessarius luadeat, ortò circa hoc in Confessionali dubio querendas esse feminas, utrum tempore congressus virilis, paulò ante vel post, magnam senserint voluptatem, an exigam vel nullam; ac in priori casu pro seminatione, in posteriori contra judicandum. Que tamen resolutio ad forum externum, in quo Matrimonium post concubitus verè consummatum fuisse præsumitur, eadem facilitate nequit applicari, ut notat Clericat. *d. decif. n. 8. & 12.*
- 51 Interest autem, hoc scire, potissimum in ordine ad duplicem effectum: I. ratione dissolutionis Matrimonii: eò quòd Matrimonium, si verè consummatum sit, neque Religionis ingressu, neque Pontificia dispensatione, possit dissolvi; II. ratione affinitatis, quæ non aliter ex Matrimonio confurgit, quàm ubi perfectè consummatum est, ut sub locò notabitur.
- 52 Dubitabis I. utrum Matrimonium per copulam, intra primum bimestre vi extortam, consummetur? Dubitandi rationem facit I. quòd per talem copulam non minùs conjuges una caro efficiantur, quàm per copulam voluntariam; sicque Matrimonium æquè per unam ac alteram consummari videatur. II. quòd ex tali copula confurgat affinitas; atque adeò per illam consummetur Matrimonium. Hæque rationes sententiam affirmativam, veluti certam, persuaserunt Sanchez *d. l. 2. disp. 22. n. 4.* Clericat. *d. decif. n. 15.* qui tamen admittit partem innocentis facultatem ingrediendi Religionem. Sed
- 53 negativè, secutus Panormitanum ad *cap. verum 2. de Convers. conjug. n. 9.* Sylvestrum *verb. Divortium q. 5. P. König h. t. num. 88.* Ratio est: tum quia Matrimonium in rei veritate non dicitur ratum, nisi conveniat conjugis utriusque consensus; ideoque nec consummatum dicitur, si conjugis utriusque consensus non intercedat per textum in *cap. raterabilibus 1. & seq. XXXII. q. 5.* tum quia conjunctio Christi cum Ecclesia, ad quam referentandam Matrimonium consummatum est Divinitus institutum, spontanea fuit & voluntaria; ut per consequens illa consummatio debeat etiam esse spontanea & voluntaria: tum quia Matrimonium non consummatur nisi per copulam, jure matrimoniali exercitam; copula verò, quæ intra bimestre primum violenter extorquetur, non exercetur jure matrimoniali: eò quòd debitum tunc reddi non debeat. Ergo &c.
- 54 Ad I. rationem dubit. *negandò* conseq. Nam copula fornicaria vel adulterina mas & femina evadunt una caro, nec tamen Matrimonium censetur esse consummatum: ita, licet per copulam violentam conjuges evadant una caro, Matrimonium tamen non videatur esse consummatum: deficit enim consensus mutuus & jus matrimoniale.
- 55 Ad II. rationem *negandò* conseq. Nam affini-

affinitas potest confurgere, si copula sit licita siue illicita, siue matrimonialis, siue extramatrimonialis: ergo etiam confurgere potest ex copula violenta, dum in affinitate magis attenditur commixtio sanguinis, quàm legitima conjunctio.

- 62 Dubitabis II. utrum, si copula præcesserit Matrimonium, illud habeatur pro consummato?

Aliqui apud Sanchez *disp. 21. n. 12.* affirmant: quia, si copula præcesserit Matrimonium, & ex ea proles fuerit genita, Matrimonium retrò pro legitimo ad legitimandam prolem habetur: ergo etiam habetur retrò pro consummato. Verum

Reclius negant Sanchez *d. l. n. 13.* & Bosco *cit. l. n. 366.* quia ex *num. 59.* copula, per quam Matrimonium consummatum, debet ex jure matrimoniali exerceri. Atqui copula, præcedens Matrimonium, ex jure matrimoniali non potest exerceri. Ergo &c.

Ad rationem affirmantium Resp. negandò 64 conseq. Rationem discriminis adstruere, non est opus: quandoquidem fictio Juris, ex qua Matrimonium in favorem proles antecederet censetur legitime contractum, ex paritate rationis non potest ultra casum extendi: nec enim fictio hominis æqui valet fictioni Juris, aut illius virtutem adæquare potest.

§. III.

De Matrimonio Vero & non-Vero.

- 65 **M**atrimonium dividitur III. in verum, & non-verum. *Verum est*, quod in veritate & cum valore contractum, atque ut tale probatum est unò ex modis, quò cetera negotia probari solent; qua in re consulendus Magnif. D. P. König ad *h. t. n. 89.* Non-verum aut est putativum, aut præsumptum.

honestius credebatur, animum maritalem, quàm fornicarium præsumere *cap. veniens 15. cap. si qui 30. h. t.* Cum autem de *Jure 8*

Concilio Tridentini non valeat Matrimonium, præsentia parochi testiumque destitutum: ista præsumptio in locis, in quibus Tridentinum viget, vix amplius obtinet, veluti declaravit S. Congregatio apud Pignatell. *rom. 9. consult. 133. n. 39.* Præsumitur tamen hodie 69

dum Matrimonium legitime contractum, quando conjuges longò tempore in forma & figura Matrimonii cohabitaverunt, nec tamen aut testimonium Parochi, qui jam mortuus est; aut attestatum ex libro Matrimoniali, qui per incendium perit; aut fidem testium, qui & ipsi jam defuncti vel procul stantes sunt, allegare valent *arg. l. in libera 24. ff. de R. N.*

§. IV.

De Matrimonio Canonico & Politico.

- 70 **M**atrimonium dividitur IV. in Canonice seu Theologicum, & Politicum seu Civile aut solenne. *Canonice est*, in quo concurrunt ea, quæ à SS. Canonibus ad Matrimonium præscripta sunt.

rum est Matrimonium; non autem civiliter & politicè, dum uxor & liberi, ex ea procreati, conditionem & dignitatem mariti non participant. Ut enim illu- 73

stres familie in suo nitore & decore conserventur, illi, quæ ex prima uxore sustulerunt plures liberos, uxore mortuà subinde contrahunt cum alia, sed ea conditione, ut vel ipsa vel liberi, ex ea suscepti, à nobilitate & prærogativis avitis abstineant. Conferatur P. König ad *h. t. num. 91.* & in *Lib. III. tractat. noster de Success. hered. part. 2. cap. 3. num. 45. & seq.*

SECTIO III.

De Origine Matrimonii.

SUMMARIUM.

74. Matrimonium in ratione contractus adscribi potest Juri Naturali. 75. Præceptum Naturale de Matrimonio contrahendo non est absolute. 79. Calibatus est summe laudabilis. 77. & seqq. Quæstio movetur, an, si omnes Laici

moriantur, Religiosi vel Clerici debeant vacare Matrimonio? 80. Matrimonium in ratione Sacramenti à DEO, tanquam Authore supernaturali, fuit institutum. 81. & seq. Apud D. Mathaum cap. 19. 83. Matrimonium

monium ex Jure Canonico non pauca habet. 84. & seq. Nihil autem ex Jure Civili. 86. & seq. Nisi quoad accessoria. 88. & seq.

§. I.

Quid Matrimonium ex Jure Naturæ habeat?

74 **R**igo Matrimonii, quatenus est contractus, non immerito refertur ad Jus Naturæ, seu potius ad Authorem Naturæ: posteaquam enim natura rationalis cum mortalitate simul & perpetuitate creata fuit; inventum est Matrimonium, seu medium & feminarium, per quod natura rationalis de sæculo in seculo propagatur. Clericat. de Sacram. Matrim. dec. 1. n. 5.

75 Nolim verò pluribus cum Bosco de Matrim. disp. 11. sect. 9. conclus. 1. à n. 14. disputare: num Matrimonium sub præcepto fuerit institutum? Sufficit enim, quòd præceptum illud, si quod fuerit, singulos saltem de facto non obliget, prout ostensum in Lib. 1. tract. de

76 Jure Leg. cap. 2. n. 116. Unde laudabiliter & meritorie facit, qui, sepositò Matrimonio, vitam cælibem amplectitur: nam, ut dixit Apostolus 1. Corin. 7. v. 7. volo vos omnes esse, sicut me ipsum: sed unusquisque proprium donum habet ex DEO: alius quidem sic, alius verò sic. Dico autem non nupti & viduis: bonum est illis, si sic permaneant, sicut & ego. Et rursus v. 25. de

§. II.

Quid Matrimonium habeat ex Jure Divino?

80 **R**igo Matrimonii, quatenus est Sacramentum, Juri Divino, seu DEO terz. Opt. tanquam Authori supernaturali, unice tribuenda est: sicut enim reliqua Sacramenta, sic etiam Matrimonium instituit, & quidem in Lege nova, veluti constat ex Concil. Florent. in Decreto Eug. & Trid. sess. 7. de Sacram. in gen. can. 1. & sess. 24. de Matrim. can. 1. Latissime Bosco de Matrim. disp. 11. sect. 4. conclus. 1. per rot.

81 Quandònam verò Matrimonium ad Sacramenti dignitatem à Christo fuerit elevatum in Lege Evangelii; utrum in Nuptiis in Cana Galilæe, de quibus in cap. 2. Joann. an verò post passionem, quando seipsum præbuit vi-

§. III.

Quid Matrimonium habeat ex Jure Humano?

83 **M**atrimonium ex Jure Humano Canonico quoad determinationem, formam, solennitatem, ac impedimenta contractus; nec non quoad cognitionem & jurisdictionem quamplurima habet, ut liquet ex Concil. Trid. d. sess. 24. de Matrim. can. 3. 7. 8. 849. 11.

Ex Jure Civili verò quoad memorata capita nihil petere licet, præterquam si Leges illius à Jure Canonico tacite sint receptæ: cum enim Matrimonium, ut antea dictum, sit Sacramentum, & res sacra, pertinet

Valent Leges Civiles panales, quæ versantur circa Matrimonium prohibita. 90. Cætera sunt in-

Virginitas autem præceptum Domini non habet consilium autem deo, tanquam misericordiam concessit à Domino, ut sim fidelis. Et iterum v. 38. igitur & qui Matrimonio jungit virginem suam, bene facit, & qui non jungit, melius facit.

Dilceatur etiam: an, si contingeret, ut omnes Laici moriantur, Religiosi vel Clerici, ad cælibatum per solenne votum castitatis adstricti, deberent vacare Matrimonio? Et quidem Sanchez lib. 2. disp. 3. n. 4. existimat, obligationem de propaganda gente humana prævalere obligationi de servanda castitate, Pontius autem de Matrim. lib. 1. cap. 4. n. 11. 78 arbitratur, in tali circumstantia prudenter supponi posse, quòd inest finis ac terminus mundi; proindeque obligationem propagandæ humanitatis cessare.

At quia hæc disceptatio movetur de casu, qui nostris temporibus in tanta hominum multitudine nec accidit, nec accidet: illius resolutionem alii, qui tempore eventus in vivis erunt, relinquo, meque ad utiliora converto.

vum in multis argumentis, per dies 40. apparent Apostolis, & loquens de Regno DEI, veluti Actor. 17. v. 3. refertur; an autem apud Math. 19. ubi dixit: quod DEUS conjunxit, homo non separet? Ambigitur. Crederem, postremò locò 82 & tempore Matrimonium ad Sacramentalem prærogativam ascendisse: nam, ex quo Christus ibidem sustulit libellum repudii, ac insolubilitatem Matrimonii novò vinculo stabilivit, rationem Sacramenti publicavit, ac conjuges, quos à DEO per Sacramenti solum conjunctos asseruit, separari posse negavit. Sanchez de Matrim. lib. 2. disp. 4. num. 5. Bosco cit. conclus. 1. num. 75. Wiestner ad b. t. num. 151.

ad forum, & jurisdictionem Ecclesiæ, nec subijacet foro, & jurisdictioni Seculari. Indeg. in Concil. Trid. cit. l. can. 12. decernitur: si quis dixerit, causas Matrimoniales non spectare ad Judices Ecclesiasticos, anathema sit. Vid. in Lib. II. tract. de Judiciis cap. 4. à n. 24.

Quoad ea tamen, quæ Matrimonio sunt accessoria, dotem v. g. donationem propter nuptias &c. sicut & illa, quæ accedunt ad Sponsalia, v. g. arthas, sponsalium largitatem &c. vel maxime attenditur dispositio Ju-

Quid Matrimonium habeat ex Jure Humano?

87 **T**ris Civilis P. König b. r. n. 93. Sunt enim objecta temporalia, nec pertinent ad forum Ecclesiasticum, nisi questio de illis incidenter moveatur, prout legendum erit in cit. tract. de Judic. cap. 4. num. 32.

88 Valentne Leges aut statuta Principum Sæcularium, quæ poenas decernunt circa personas, Matrimonium contrahentes? Non est arduum decernere. Valent liquidem, si coadjuvent Leges Ecclesiasticas, quibus Matrimonia vel prohibentur, vel irritantur; non valent, si versentur circa Matrimonia, quæ

Legibus Ecclesiasticis prohibita vel irritata non sunt. Ratio prioris conclusi est, quia non excedit limites Potestatis Sæcularis, in transgressores Legum Ecclesiasticarum poenas & supplicia statuere; cum etiam in violatores Juris Naturalis & Divini possint animadvertere. Ratio posterioris est: quia, quod dum actus ex regulis Ecclesiasticis & SS. Canonibus licitus esse supponitur, indignationem & vindictam Principis Sæcularis non reformidat. Vid. Cardinalis de Luca ad Concilium Tridentinum disp. 26. n. 35. & seqq.

CAPUT II.

De Subjecto, Materia, & Forma Matrimonii.

Perspiciam Matrimonii naturam, varietatem, & origine, justò ordine perspicimus Subjectum seu personas, Matrimonium contrahentes; adjungimus Materiam, & Formam, tam essentialem, quam accidentalem, connectimus,

SECTIO I.

De Subjecto, seu Personis, Matrimonium contrahentibus:

SUMMARIUM.

1. & seqq. Ministri Matrimonii sunt persona contrahentes. 4. & seqq. Solvitur objectio. 7. Persona, quæ possunt contrahere Sponsalia, possunt contrahere Matrimonium. 8. & seqq. Persona, quæ falsa putant, impedimentum subesse, plerumque valide contrahunt. 13. & seqq. Parentes nomine liberorum rectè secundum aliquos contrahunt Matrimonium. 14. & seqq.

Contrarius est verius. 17. Non requiritur consensus parentum de valore. 18. Matrimonium potest contrahi per procuratorem. 19. & seq. Etiam post Concilium Tridentinum. 21. & seqq. Satisfit nonnullis objectionibus. 26. & seqq. Matrimonium, per Procuratorem contrahendum, est Sacramentum. 29. & seqq. Removetur Infantia.

§. I.

Quis possit Matrimonium contrahere?

1 **S**ubjectum Matrimonii diximus esse personas contrahentes, quæ etiam ministri Sacramenti nuncupantur, uti recepta hodie sententia contra Canum, Seribonium, & Sylvium docet cum Sanchez lib. 2. disp. 6. num. 2. Bosco sect. 4. concl. 4. per rot. Clericat. de Sacram. Matrim. dec. 6. à num. 8. Cum enim persone contrahentes ponant materiam & formam, tradendò & consentiendò in jus mutuum in corpora: non minus censentur esse ministri Matrimonii, quam Sacerdos est minister Baptismi, dum ponit materiam & formam, infantem abluendò, ac verbis essentialia proferendò. Cæteròquin, si Sacerdos esset minister Sacramenti, Matrimonium ante Concilium Tridentinum, clandestinè contractum, non habuisset rationem Sacramenti; quod tamen est periculosum asserere, dum ipsum Concilium Tridentinum in sess. 24. de ref. Matrim. cap. 1. Matrimo-

nia clandestina, antehac contracta, censuit esse rata & vera Matrimonia, cujusmodi sunt illa, quæ rationem Sacramenti connexam habent ex cap. quanto 7. de Divor. Nec obest, quòd in eodem Concilio d. cap. 1. Parochus, assistens Matrimonio, jubetur pronuntiare: Ego vos in Matrimonio conjungo, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti &c. Præterquam enim, quòd ista jussio in Concilio non sit essentialis aut absoluta, sed ceremonialis & alternativa, dum Parochus vel citatam formulam assumere, vel alii sui verbis jubetur; insuper illa formula non habet alium sensum, quam hunc: declaro vos legitime conjunctos, ac nomine Ecclesiæ conjunctionem vestram, tanquam in facie Ecclesiæ factam, approbo. Cæterum persone, Matrimonium contrahentes, debent esse habiles eodem serè modo, quòd debent esse habiles persone, volentes